2025/172

29.1.2025.

ODLUKA VIJEĆA (EU) 2025/172

od 17. prosinca 2024.

o stajalištu koje treba zauzeti u ime Europske unije u okviru Posebnog odbora za energetiku osnovanog Sporazumom o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane, u pogledu donošenja preporuke o pripremi tehničkih postupaka za učinkovitu upotrebu interkonekcijskih elektroenergetskih vodova

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2. u vezi s člankom 218. stavkom 9.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Vijeće je 29. travnja 2021. donijelo Odluku (EU) 2021/689 ([1]) o sklapanju Sporazuma o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane ([2]) („Sporazum o trgovini i suradnji”). Sporazum o trgovini i suradnji stupio je na snagu 1. svibnja 2021.

(2) Člankom 8. stavkom 1. točkom (l) Sporazuma o trgovini i suradnji osnovan je Posebni odbor za energetiku („Posebni odbor”). Nadležnosti Posebnog odbora utvrđene su u članku 8. stavku 4. tog sporazuma.

(3) Na temelju članka 8. stavka 4. točke (c) Sporazuma o trgovini i suradnji Posebni odbor, u pogledu pitanja koja su povezana s njegovim područjem nadležnosti, ovlašten je donositi odluke i preporuke u vezi sa svim pitanjima za koja je tako predviđeno tim sporazumom ili bilo kojim dopunskim sporazumom ili za koja mu je Vijeće za partnerstvo delegiralo svoje ovlasti. Na temelju članka 10. stavka 2. Sporazuma o trgovini i suradnji Posebni odbor donosi odluke i daje preporuke zajedničkom suglasnošću.

(4) Kad je riječ o trgovinskim aranžmanima za električnu energiju između Unije i Ujedinjene Kraljevine, člankom 312. stavkom 1. Sporazuma o trgovini i suradnji zahtijeva se da je za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima u fazi dan unaprijed, prioritet Posebnog odbora poduzimanje potrebnih koraka u skladu s člankom 317. tog sporazuma kako bi se osiguralo da operatori prijenosnih sustava za električnu energiju u određenom roku izrade aranžmane kojima se utvrđuju tehnički postupci u skladu s Prilogom 29. tom sporazumu.

(5) U dijelu 1. točki 1. Priloga 29. Sporazumu o trgovini i suradnji posebno je predviđen razvoj novog postupka za dodjelu kapaciteta interkonekcijskih elektroenergetskih vodova u vremenskom okviru tržišta dan unaprijed. Novi bi se postupak trebao temeljiti na konceptu „višeregionalnog labavog povezivanja obujma”.

(6) Operatori prijenosnih sustava iz Unije i operatori prijenosnih sustava iz Ujedinjene Kraljevine dostavili su 10. srpnja 2023. izvješće slijedom Preporuke br. 1/2023 Posebnog odbora od 7. veljače 2023. ([3]), u kojoj se od operatora prijenosnih sustava zahtijeva da odgovore na niz pitanja u vezi s provedbom višeregionalnog labavog povezivanja obujma. To izvješće dopunjeno je neformalnim mišljenjem Agencije Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER) i regulatornih tijela Ujedinjene Kraljevine.

([1]) Odluka Vijeća (EU) 2021/689 od 29. travnja 2021. o sklapanju, u ime Unije, Sporazuma o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane te Sporazuma između Europske unije i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske u vezi sa sigurnosnim postupcima za razmjenu i zaštitu klasificiranih podataka (SL L 149, 30.4.2021., str. 2., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/689/oj).

([2]) SL L 149, 30.4.2021., str. 10., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2021/689(1)/oj.

([3]) Preporuka br. 1/2023 Posebnog odbora za energetiku osnovanog člankom 8. stavkom 1. točkom (l) Sporazuma o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane, od 7. veljače 2023. za svaku od stranaka u pogledu njihovih zahtjeva prema operatorima prijenosnih sustava za električnu energiju radi pripreme tehničkih postupaka za učinkovitu upotrebu interkonekcijskih elektroenergetskih vodova (SL L 61, 27.2.2023., str. 71.).

(7) Uzimajući u obzir zaključke izvješća operatora prijenosnih sustava od 10. srpnja 2023., potkrijepljene neformalnim mišljenjem ACER-a i regulatornih tijela Ujedinjene Kraljevine, primjereno je da Posebni odbor strankama preporuči daljnje mjere.

(8) Nakon što svaka stranka dovrši interne postupke Posebni odbor na svojem predstojećem sastanku ili pisanim postupkom treba donijeti preporuku o daljnjim mjerama koje treba poduzeti.

(9) Primjereno je utvrditi stajalište koje treba zauzeti u ime Unije u okviru Posebnog odbora jer će preporuka Posebnog odbora moći presudno utjecati na sadržaj pravne stečevine Unije ili na način na koji se pravna stečevina Unije treba provesti, a posebno na Uredbu Komisije (EU) 2015/1222 ([4]),

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Stajalište koje treba zauzeti u ime Unije u okviru Posebnog odbora za energetiku osnovanog člankom 8. stavkom 1. točkom (l) Sporazuma o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane, utvrđeno je u nacrtu preporuke tog odbora priloženom ovoj Odluci.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu 17. prosinca 2024.

Za Vijeće

Predsjednik

BÓKA J.

([4]) Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (SL L 197, 25.7.2015., str. 24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj).

PRILOG

PREPORUKA BR. …/2024 POSEBNOG ODBORA ZA ENERGETIKU OSNOVANOG ČLANKOM 8. STAVKOM 1. TOČKOM (L) SPORAZUMA O TRGOVINI I SURADNJI IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I EUROPSKE ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU, S JEDNE STRANE, I UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE, S DRUGE STRANE,

od …

za svaku stranku o pripremi tehničkih postupaka za učinkovitu upotrebu interkonekcijskih elektroenergetskih vodova

POSEBNI ODBOR ZA ENERGETIKU,

uzimajući u obzir Sporazum o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane ([1]) („Sporazum o trgovini i suradnji"), a posebno njegov članak 311. stavke 1. i 2., članak 312. stavke 1. i 2., članak 317. stavke 1., 2. i 3. te Prilog 29.,

budući da:

(1) Na temelju članka 8. stavka 4. točke (a) Sporazuma o trgovini i suradnji Posebni odbor za energetiku („Posebni odbor") ovlašten je pratiti i preispitivati provedbu te osigurati pravilno funkcioniranje Sporazuma o trgovini i suradnji u svojem području nadležnosti. Na temelju članka 8. stavka 4. točke (c) ovlašten je donositi odluke i preporuke u vezi sa svim pitanjima za koja je tako predviđeno Sporazumom o trgovini i suradnji ili za koja mu je Vijeće za partnerstvo delegiralo svoje ovlasti na temelju članka 7. stavka 4. točke (f). Na temelju članka 329. stavka 3. Sporazuma o trgovini i suradnji Posebni odbor prema potrebi daje preporuke kako bi se osigurala učinkovita provedba poglavlja glave VIII. za koja je nadležan.

(2) Na temelju članka 312. stavka 1. Sporazuma o trgovini i suradnji prioritet je Posebnog odbora za energetiku poduzimanje potrebnih koraka u skladu s člankom 317. kako bi se osiguralo da operatori prijenosnih sustava u određenom roku izrade aranžmane kojima se utvrđuju tehnički postupci u skladu s Prilogom 29.

(3) Posebni odbor donio je 7. veljače 2023. Preporuku br. 1/2023 ([2]), u kojoj svaku stranku poziva da od svojih operatora prijenosnih sustava zatraži da u roku od pet mjeseci od datuma zahtjeva odgovarajuće stranke dostave dodatne informacije kako je utvrđeno u Prilogu II. toj preporuci.

(4) U odgovoru na te zahtjeve operatori prijenosnih sustava iz Europske unije (EU) i operatori prijenosnih sustava iz Ujedinjene Kraljevine strankama su dostavili te dodatne informacije. U srpnju 2023. regulatorna tijela EU-a odnosno regulatorna tijela Ujedinjene Kraljevine dostavila su strankama mišljenja o tim dodatnim informacijama. Posebni odbor pozdravio je te važne doprinose provedbi glave VIII. Sporazuma o trgovini i suradnji 9. studenog 2023., na svojem sastanku.

(5) I regulatorna tijela EU-a i regulatorna tijela Ujedinjene Kraljevine utvrdila su znatne rizike od manipulacije tržištem povezane s pristupom knjige preliminarnih naloga za funkcioniranje trgovinskih aranžmana za električnu energiju za tržište dan unaprijed koji se temelje na konceptu višeregionalnog labavog povezivanja obujma (MRLVC).

([1]) SL L 149, 30.4.2021., str. 10., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2021/689(1)/oj.

([2]) Preporuka br. 1/2023 Posebnog odbora za energetiku osnovanog člankom 8. stavkom 1. točkom (l) Sporazuma o trgovini i suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, s druge strane, od 7. veljače 2023. za svaku od stranaka u pogledu njihovih zahtjeva prema operatorima prijenosnih sustava za električnu energiju radi pripreme tehničkih postupaka za učinkovitu upotrebu interkonekcijskih elektroenergetskih vodova (SL L 61, 27.2.2023., str. 71.).

(6) I operatori prijenosnih sustava iz EU-a i operatori prijenosnih sustava iz Ujedinjene Kraljevine kao i regulatorna tijela iz EU-a i regulatorna tijela iz Ujedinjene Kraljevine utvrdili su da će potencijalne koristi pristupa zajedničke knjige naloga za MRLVC ovisiti o rješavanju niza temeljnih problema u vezi s tim konceptom. Prije donošenja odluke o provedbi potreban je dodatan konkretan rad na razvoju pouzdanog koncepta MRLVC-a u skladu s pristupom zajedničke knjige naloga. Tim će se konceptom, među ostalim zahtjevima, morati osigurati sigurno i učinkovito funkcioniranje veleprodajnih tržišta električne energije u EU-u i u Ujedinjenoj Kraljevini te postići svi eventualno potrebni kompromisi između učinkovitosti MRLVC-a i sigurnog i učinkovitog funkcioniranja tih tržišta. Prije donošenja odluke o provedbi također će biti potrebni temeljito savjetovanje, procjena i testiranje mehanizma. Osim toga, Posebni odbor utvrdio je i da izrada koncepta mora biti u skladu s postupkom utvrđenim u članku 312. stavcima 1. i 2. i članku 317. Sporazuma o trgovini i suradnji te sa zahtjevima navedenima u Prilogu 29.

(7) I u analizi troškova i koristi iz 2021. („analiza iz 2021.”) i u dodatnim informacijama za 2023. koje su pripremili operatori prijenosnih sustava iz EU-a i Ujedinjene Kraljevine utvrđeno je da će učinkovitost MRLVC-a u znatnoj mjeri ovisiti o točnosti predviđanja neto pozicija pogranične zone trgovanja. Prije no što se može donijeti odluka o provedbi potreban je dodatan konkretan rad na razvoju i potvrđivanju valjanosti koncepta tog predviđanja. Posebni odbor utvrdio je da su operatori prijenosnih sustava iz EU-a i operatori prijenosnih sustava iz Ujedinjene Kraljevine u svojem izvješću predložili postupan pristup razvoju instrumenta za predviđanje, počevši s početnom fazom koncepcije i validacije prototipa.

(8) I EU i Ujedinjena Kraljevina imaju ambiciozne planove za oslobađanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru u Sjevernome moru kako bi poboljšali pristup cjenovno pristupačnoj energiji i pospješili svoj prelazak na klimatsku neutralnost. U skladu s člankom 321. Sporazuma o trgovini i suradnji stranke surađuju u razvoju energije iz obnovljivih izvora na moru razmjenom najbolje prakse i, ako je to primjereno, olakšavanjem razvoja konkretnih projekata. Operatori prijenosnih sustava iz EU-a i operatori prijenosnih sustava iz Ujedinjene Kraljevine u svojem su izvješću naveli da će za budući razvoj odobalnih hibridnih projekata biti potrebni trgovinski aranžmani za električnu energiju koji podupiru učinkovito određivanje cijena i korištenje kapaciteta. Posebni odbor potvrdio je da je potrebno dodatno osigurati da trgovinski aranžmani za električnu energiju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine podupiru njihove ambicije za brz razvoj projekata u području energije iz obnovljivih izvora u Sjevernome moru.

(9) U analizi iz 2021. jedinstvena ravnotežna cijena u Velikoj Britaniji u vremenskom okviru dan unaprijed utvrđena je kao pretpostavka u svim razmatranim opcijama koncepcije MRLVC-a. Ujedinjena Kraljevina objavila je odgovor na savjetovanje o ponovnom povezivanju relevantnih dražbi Velike Britanije za prekograničnu trgovinu s EU-om u vremenskom okviru dan unaprijed u kolovozu 2023. Analiza Ujedinjene Kraljevine pokazala je da većina ispitanika podržava prijedloge iznesene u savjetovanju. Ujedinjena Kraljevina otad je surađivala s Posebnim odborom i predstavila ishode savjetovanja.

(10) S obzirom na dosadašnji napredak operatora prijenosnih sustava i dodatne informacije dostavljene u odgovoru na Prilog II. Preporuci br. 1/2023, Posebni odbor trebao bi se obratiti strankama kako bi se osiguralo da operatori prijenosnih sustava započnu sljedeću fazu rada. Taj bi rad trebao biti usmjeren na rješavanje ranije utvrđenih temeljnih problema u koncepciji kako bi se ispunile obveze Posebnog odbora iz članka 312. stavka 1. Sporazuma o trgovini i suradnji.

(11) Posebni odbor utvrdio je da stranke očekuju postupan pristup razvoju tehničkih postupaka za MRLVC, počevši s početnom fazom validacije koncepta. S obzirom na nalaze iz izvješća operatora prijenosnih sustava dostavljenog u srpnju 2023., potrebne su dodatne analize koje bi trebalo uključiti u fazu validacije koncepta. Početna faza validacije koncepta trebala bi poslužiti kao temelj i potpora za razvoj jedinstvenog skupa nacrta tehničkih postupaka za MRLVC u skladu s člankom 312. stavkom 1. i člankom 317. stavkom 2. Sporazuma o trgovini i suradnji.

(12) Svaku odluku Posebnog odbora o provedbi tehničkih postupaka za rješenje MRLVC-a na temelju pristupa zajedničke knjige naloga trebalo bi, u skladu s člankom 317. stavkom 4. Sporazuma o trgovini i suradnji, potkrijepiti savjetovanjem s dionicima, dovoljno dugim razdobljima ispitivanja i ažuriranom analizom troškova i koristi,

DONIO JE OVU PREPORUKU:

Članak 1.

Posebni odbor potvrđuje da pristup koji se temelji na knjizi preliminarnih naloga nije održiva opcija za daljnji razvoj rješenja višeregionalnog labavog povezivanja obujma (MRLVC) te preporučuje da ga stranke ne nastave primjenjivati.

Članak 2.

Posebni odbor preporučuje da svaka stranka od svojih operatora prijenosnih sustava za električnu energiju, a Unija i od Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju („ENTSO-E”), koja olakšava rad operatora prijenosnih sustava iz EU-a, zatraži da prije izrade jedinstvenog skupa početnih nacrta tehničkih postupaka za MRLVC u skladu s Prilogom 29. Sporazumu o trgovini i suradnji i uz popratnu analizu zajedno pokrenu početnu fazu validacije koncepta, koja obuhvaća:

(a) optimalan operativni vremenski okvir u kojem se MRLVC, EU-ovo jedinstveno povezivanje tržišta dan unaprijed i aranžmani za veleprodajno tržište električne energije Velike Britanije udružuju u okviru pristupa zajedničke knjige naloga, uključujući optimalne načine validacije i aranžmane za nepredviđene slučajeve. Optimalan operativni vremenski okvir trebao bi promicati pouzdanu i učinkovitu upotrebu interkonekcijskih vodova, pritom svodeći na najmanju moguću mjeru rizike za siguran rad veleprodajnih tržišta električne energije u EU-u i Ujedinjenoj Kraljevini i uzimajući u obzir moguća kretanja na tržištu do razdoblja 2030. – 2035. Trebalo bi procijeniti i, u mjeri u kojoj je to moguće, kvantificirati operativne rizike povezane s tim vremenskim okvirom i za EU-ovo jedinstveno povezivanje tržišta dan unaprijed i za veleprodajna tržišta električne energije Velike Britanije. U popratnu analizu trebalo bi uključiti niz opcija za operativne rokove kako bi se olakšali utvrđivanje i procjena valjanosti optimalnog vremenskog okvira;

(b) nacrt specifikacije natječaja za prototip instrumenta za predviđanje neto pozicija pogranične zone trgovanja:

i. koji bi trebao sadržavati detaljan opis zahtjeva, uključujući:

— metodologiju (npr. statističku i/ili determinističku) koju treba primijeniti,

— konkretne rezultate koji će se tražiti od instrumenta za predviđanje,

— kako će se u predviđanju uzeti u obzir buduća tržišna kretanja, uključujući buduće uvođenje novih zona trgovanja na kopnu ili na moru,

— kako će se rezultati predviđanja integrirati u proširene procese MRLVC-a,

— sve druge bitne zahtjeve utvrđene u okviru rada navedenog u točki (a) ovog članka i u članku 3.

ii. kojem bi trebalo priložiti:

— informacije o načinu objave i vođenja natječaja, uključujući uzimanje u obzir prava vlasništva i prava intelektualnog vlasništva,

— detaljnu raščlambu predviđenih rokova i troškova,

— sva relevantna pitanja povezana s administrativnim funkcijama potrebnima za rješavanje pitanja međuovisnosti sustava EU-a i sustava Ujedinjene Kraljevine u provedbi rješenja MRLVC-a.

Članak 3.

1. Posebni odbor preporučuje da stranke od svojih operatora prijenosnih sustava za električnu energiju, a Unija i od mreže ENTSO-E, koja olakšava rad operatora prijenosnih sustava iz EU-a, zatraže izradu zajedničkog izvješća za Posebni odbor u kojem se ispituju sve prepreke za provedbu zajedničkih i hibridnih odobalnih projekata koje mogu proizaći iz postojećih trgovinskih aranžmana ili MRLVC-a te sve potrebne konkretne promjene postojećih trgovinskih aranžmana ili posebnih zahtjeva za koncept MRLVC-a koje su potrebne za učinkovito trgovanje električnom energijom kojim se podupire provedba zajedničkih i hibridnih odobalnih projekata.

2. U okviru zajedničkog izvješća operatorâ prijenosnih sustava trebalo bi:

(a) istražiti utjecaj ne samo postojećih trgovinskih aranžmana nego i rješenja MRLVC-a na zajedničke i hibridne projekte u srednjoročnom razdoblju (do razdoblja 2030. – 2035.), uz stavljanje posebnog fokusa na:

i. područje primjene trgovinskih aranžmana i kako bi to moglo utjecati na uspješnost dodjele kapaciteta;

ii. kako bi ti trgovinski aranžmani mogli funkcionirati u različitim modelima tržišta, posebno u odobalnim zonama trgovanja; i

iii. je li ekonomska opravdanost infrastrukturnih ulaganja dovoljno argumentirana;

(b) uzeti u obzir:

i. prirodu i opseg mogućeg razvoja infrastrukture za energiju iz obnovljivih izvora na moru u srednjoročnom razdoblju u Sjevernome moru, uključujući moguće hibridne interkonekcijske vodove, energetske otoke, isprepletene mreže i odobalne elektrolizatore;

ii. moguće mehanizme formiranja cijena;

iii. komplementarnu ulogu terminskih i unutardnevnih trgovinskih aranžmana;

iv. utjecaj na točnost predviđanja povezanih s pograničnim zonama trgovanja; i

v. sve posebne prilagodbe koje bi mogle biti potrebne za značajke modela tih trgovinskih aranžmana, unutar njihovih općih ograničenja, kako bi se pomoglo da se uklone sve utvrđene prepreke i/ili ispune zahtjevi u razvoju i upravljanju zajedničkim i hibridnim odobalnim projektima radi uspostave učinkovitih trgovinskih aranžmana.

Članak 4.

Razvoj rada koji se preporučuje u člancima 2. i 3. trebao bi uključivati redovit nadzor od strane stranaka i njihov doprinos. Rad može uključivati i suradnju operatora prijenosnih sustava s većim brojem dionika, uključujući regulatorna tijela, nominirane operatore tržišta električne energije/razmjene električne energije i akademsku zajednicu.

Članak 5.

Posebni odbor preporučuje da stranke koordiniraju svoju komunikaciju sa svojim operatorima prijenosnih sustava za električnu energiju, a Unija i s mrežom ENTSO-E, koja olakšava rad operatora prijenosnih sustava iz EU-a, u pogledu članaka 2. i 3. te da od njih zatraže da dovrše rad naveden u tim člancima u roku od 11 mjeseci od donošenja ove Preporuke.

Članak 6.

Posebni odbor preporučuje da stranke pozovu svoje operatore prijenosnih sustava za električnu energiju, a Unija i mrežu ENSO-E, koja olakšava rad operatora prijenosnih sustava iz EU-a, da od nacionalnih energetskih regulatora Ujedinjene Kraljevine i ACER-a zatraže neformalno mišljenje o njihovu radu dovršenom u pogledu članaka 2. i 3., koje se mora dostaviti u roku od mjesec dana od dostave zajedničkog izvješća operatorâ prijenosnih sustava.

Sastavljeno u …, …

Za Posebni odbor za energetiku

Supredsjednici